

SĂ ÎNȚELEM
POLITICILE
UNIUNII
EUROPENE

Un mediu
sănătos
și durabil
pentru
generațiile
viitoare

Mediu

Nu mai putem continua în acest ritm

SĂ ÎNȚELEM POLITICILE UNIUNII EUROPENE

*Broșura face parte din seria „Să înțelegem politicile
Uniunii Europene”. Aceasta explică modul în care acționează
UE în diverse domenii de competență,
din ce motive și cu ce rezultate.*

*Pentru a citi și descărca broșurile disponibile, accesați:
http://europa.eu/pol/index_ro.htm*

Cum funcționează UE
Europa 2020: Strategia de creștere a Europei
Părinții fondatori ai UE

Afaceri externe și securitate
Afaceri maritime și pescuit
Agenda digitală
Agricultură
Ajutor umanitar
Buget
Cercetare și inovare
Comerț
Concurență
Consumatori
Cultură și audiovizual
Dezvoltare și cooperare
Educație, formare, tineret și sport
Energie
Extindere
Fiscalitate
Întreprinderi
Justiție, cetățenie, drepturi fundamentale
Lupta împotriva fraudei
Mediu ✖
Migrație și azil
Ocuparea forței de muncă și afaceri sociale
Piața internă
Politică regională
Politici climatice
Sănătate publică
Securitatea la frontiere
Siguranță alimentară
Transport
Uniunea economică și monetară (UEM) și moneda euro
Vamă

CUPRINS

De ce avem nevoie de o politică de mediu?	3
Modul în care UE elaborează politica de mediu . . .	5
Ce face UE?	8
Calea de urmat	15
Informații suplimentare	16

Să înțelegem politicile Uniunii Europene: Mediu

Comisia Europeană
Direcția Generală Comunicare
Publicații
1049 Bruxelles
BELGIA

Manuscris finalizat în ianuarie 2013

Copertă și foto pagina 2 © Jupiter Images

16 p. — 21 x 29,7 cm
ISBN 978-92-79-23963-2
doi:10.2775/51718

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al
Uniunii Europene, 2013

© Uniunea Europeană, 2013

Reproducerea este autorizată. Pentru orice utilizare sau
reproducere a fiecărei fotografii în parte, trebuie să se
solicite direct permisiunea deținătorilor drepturilor de
autor.

De ce avem nevoie de o politică de mediu?

Prin însăși natura sa, mediul transcende politicul, juridicul și granițele trasate de oameni. Prin urmare, cooperarea între statele membre și între UE și restul lumii este esențială dacă dorim să facem față provocărilor care ne afectează pe toți. Acestea variază de la secetă și inundații, la poluare și amenințări la adresa capitalului natural și a biodiversității Europei.

Obiectivul de bază al politicii de mediu a UE este acela de a consolida capitalul natural, de a promova o economie care utilizează resursele în mod eficient și de a proteja sănătatea populației. O strategie de mediu coordonată la nivelul UE creează sinergii și asigură coerența între politicile UE și, dată fiind relevanța legislației de mediu pentru mai multe sectoare de activitate, va garanta aplicarea unor condiții echitabile în desfășurarea activităților acestora.

Impactul nostru asupra mediului este foarte important pentru generațiilor viitoare.

© iStockphoto.com/eva serrabassa

Mulți consideră că mediul este ceva care ni se cuvine, însă presiunea asupra resurselor limitate ale planetei noastre crește într-un ritm fără precedent. Dacă aceasta va continua, generațiile viitoare vor fi private de moștenirea lor legitimă. Abordarea problemei presupune acțiuni colective care implică UE, autoritățile naționale, regionale și locale, întreprinderile, ONG-urile și oamenii obișnuiți. Demersul nostru trebuie să includă acțiuni de sensibilizare pentru partenerii internaționali, astfel încât măsurile de intervenție să fie aplicate la scară globală.

Această broșură oferă o prezentare generală a politicii UE în domeniul mediului, explicând cum s-a dezvoltat, din ce este alcătuită și cum s-ar putea schimba în viitor.

Presiune din partea unei cereri în creștere

Comportamentul nostru exercită mari presiuni asupra planetei. În secolul al XX-lea, utilizarea combustibililor fosili s-a multiplicat de 12 ori, iar extracția de resurse naturale a sporit de 34 de ori. Cererea de produse alimentare, de hrană pentru animale și de fibre ar putea crește cu 70 % până în 2050. În cazul în care utilizarea resurselor se menține la nivelul actual, vom avea nevoie de mai mult de două planete pentru a ne putea satisface cererea de consum.

O strategie în continuă evoluție

Principalele provocări de mediu cu care se confruntă Europa au evoluat încă de la începutul procesului de elaborare a politicii de mediu a UE. În anii '70 și '80, accentul s-a pus pe tematici de mediu tradiționale, cum ar fi protejarea speciilor și ameliorarea calității aerului pe care îl respirăm sau a apei pe care o bem, prin reducerea emisiilor de poluanți. În prezent, accentul este pus pe o abordare mai sistematică, menită să țină seama de legăturile dintre diferite tematici și de dimensiunea lor globală. Aceasta presupune trecerea de

la acțiuni care vizează remedierea la măsuri de prevenire a degradării mediului.

În acest sens, este nevoie ca alte domenii, precum agricultura, energia, transporturile, pescuitul, dezvoltarea regională, cercetarea, inovarea și ajutorul extern să ia în considerare consecințele asupra mediului ale politicilor și deciziilor de finanțare aferente. Astfel se va asigura o abordare mai coerentă asupra provocărilor legate de mediu și se va permite o mai bună valorificare a sinergiilor.

După mai mult de patru decenii de elaborare a politicilor la nivel european, o mare parte din resursele de mediu sunt protejate prin legislația UE. Dar punerea în aplicare a acestor politici rămâne problematică. Aceasta este o provocare majoră care trebuie abordată pentru ca avantajele acestor măsuri legislative să fie benefice tuturor. Noul program de acțiune pentru mediu al UE va aborda acest aspect (a se vedea capitolul „Calea de urmat”).

Armonie între mediu și economie

Considerentele de mediu și cele economice sunt complementare, precum cele două fețe ale aceleiași monede. Ecologizarea economiei reduce costurile de mediu prin utilizarea mai eficientă a resurselor, în timp ce noile tehnologii și tehnici ecologice creează locuri de muncă, dau un nou impuls economiei și întăresc competitivitatea industriei europene.

Considerentele economice și de mediu sunt două fețe ale aceleiași monede.

Strategia de creștere a Uniunii Europene pentru următorul deceniu (intitulată Europa 2020) prevede utilizarea eficientă a resurselor naturale. Aceasta recunoaște că politica de mediu poate contribui la transformarea Europei într-o economie bazată pe cunoaștere și eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor.

De exemplu, consolidarea capacității de rezistență a ecosistemelor noastre, care ne oferă hrană, apă proaspătă, materii prime și multe alte avantaje contribuie la menținerea productivității și a calității vieții și, în același timp, reduce cheltuielile de sănătate publică.

Colaborarea internațională

Mediul nu se oprește la granițele UE. Aerul, apa, mările și fauna sălbatică nu țin cont de frontiere. Cu cât UE va putea încuraja țările învecinate și, în mod ideal, întreaga lume să adopte standarde ridicate, cu atât va fi mai bună calitatea mediului nostru. Uniunea Europeană se asigură că țările care doresc să adere la UE își aliniază legislația privind protecția mediului la aceste cerințe.

UE cooperează îndeaproape cu țările vecine pentru a le încuraja să facă același lucru și joacă un rol activ în negocierile internaționale privind dezvoltarea durabilă, biodiversitatea și schimbările climatice. Obiectivul pe termen lung al UE privind sustenabilitatea mediului reprezintă unul dintre Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului stabilite de Organizația Națiunilor Unite.

Sprijin public

Există un amplu sprijin public pentru măsurile UE de îmbunătățire a mediului. Un sondaj de opinie realizat la nivel paneuropean, la mijlocul anului 2011, a arătat că peste 90 % dintre respondenți consideră că protecția mediului este un aspect important pentru ei. Aproape 9 din 10 s-au declarat în favoarea finanțării de către UE a activităților cu specific ecologic și mai mult de 8 din 10 sunt de părere că legislația UE este necesară pentru protejarea mediului în țara lor. Preocupările cel mai des exprimate au fost cele legate de poluarea apelor, epuizarea resurselor naturale și creșterea cantității de deșeuri.

Cum elaborează UE politica de mediu

În timp ce unii l-ar putea considera o problemă marginală, mediul se află de fapt în centrul politicilor UE. Atunci când statele membre aderă la Tratatul privind Uniunea Europeană, una dintre obligațiile lor este aceea de a asigura „un nivel ridicat de protecție și de ameliorare a calității mediului” [articolul 3 alineatul (3)], întrucât întemeietorii Uniunii Europene au recunoscut importanța unui mediu curat și sănătos. Acest obiectiv este urmărit, de asemenea, la nivel internațional, întrucât UE se străduiește să promoveze o creștere durabilă pe plan economic, social și de mediu în rândul țărilor în curs de dezvoltare, cu scopul primordial de a eradica sărăcia.

Un proces decizional democratic

Procesul de elaborare a legislației UE este foarte democratic. Înainte de prezentarea unei propuneri, Comisia Europeană efectuează consultări ample, acordând autorităților naționale, organizațiilor neguvernamentale, experților de mediu și populației posibilitatea să își exprime punctele de vedere. Acest lucru contribuie la garantarea faptului că proiectele de lege se bazează pe un spectru larg de contribuții și la stabilirea unei platforme solide din punct de vedere științific, cu date care pot fi probate. În afară de clarificarea diferitelor aspecte vizate, participarea la consultări aduce cu sine și dezvoltarea sentimentului de apartenență în rândul principalelor părți interesate față de politica propusă.

Proiectul de lege poate fi modificat de guvernele naționale în cadrul Consiliului de miniștri și, în urma sugestiilor primite din partea cetățenilor, în Parlamentul European. Atât Parlamentul, cât și Consiliul trebuie să ajungă la un acord privind formularea exactă a textului de lege, înainte de a fi adoptat în mod oficial. Alte organisme, precum Comitetul Regiunilor și Comitetul Economic și Social European își fac cunoscută poziția, la fel ca și întreprinderile, ONG-urile, cercetătorii și persoanele fizice.

Uneori, consultările indică faptul că legislația nu este corespunzătoare și atunci sunt utilizate alte tipuri de instrumente (orientări și schimburi de bune practici), care nu au un caracter juridic obligatoriu.

Bazându-ne pe date solide

Politicile trebuie să se bazeze pe date solide, care să ofere o bună înțelegere a cauzelor și a impactului asupra mediului, astfel încât să poată fi formulate răspunsuri și strategii adecvate. O mare parte din aceste date provin din surse naționale și sunt analizate de Agenția Europeană de Mediu, care contribuie la elaborarea politicii de mediu a UE.

Uniunea Europeană a pus în aplicare diferite programe pentru a încuraja elaborarea de date solide și exacte și pentru a se asigura difuzarea pe scară largă a acestora. De exemplu, Copernicus combină datele furnizate de stațiile de monitorizare a mediului terestru, maritim și aerian cu cele provenind de la sateliții de observare a Pământului. Obiectivul este de a produce o gamă largă de seturi de date pentru a contribui la elaborarea politicii de mediu și pentru a sprijini punerea sa în aplicare.

Agenția Europeană de Mediu

Agenția Europeană de Mediu (AEM) colectează date naționale care servesc la producerea de seturi de date europene. Aceasta elaborează și actualizează indicatori și rapoarte privind starea mediului. Are sediul la Copenhaga și și-a început activitatea în 1994.

Agenția a fost creată pentru a ajuta UE și statele membre să ia decizii în bună cunoștință de cauză cu privire la ameliorarea mediului, prin integrarea considerentelor de mediu în politicile economice, pentru a avansa către o dezvoltare durabilă și pentru a coordona rețeaua europeană de informare și observare privind mediul.

Punerea în aplicare

Începând din anii '70, UE a adoptat peste 200 de acte legislative care vizează protecția mediului. Însă legislația contează prea puțin atâta timp cât prevederile sale nu sunt aplicate și respectate în mod corespunzător. Prin urmare, în prezent, provocarea este reprezentată de punerea în aplicare efectivă a celor convenite. Acest mecanism este complex, deoarece multe sarcini diferite sunt realizate de diverse grupuri, de la inspecții naționale și instanțe de judecată, până la ONG-uri și cetățenii care-și exercită drepturile participative. Nerespectarea legislației are multe consecințe negative. Acest lucru poate aduce atingere obiectivelor fundamentale de mediu, poate dăuna sănătății umane și ar face ca întreprinderile să se confrunte cu un cadru de reglementare nesigur atâta timp cât standardele, convenite de statele membre de comun acord, sunt aplicate inegal la nivelul UE. În același timp, punerea în aplicare corespunzătoare poate aduce beneficii financiare. Dacă legislația UE în domeniul gestionării deșeurilor ar fi pe deplin aplicată, s-ar putea crea aproximativ 400 000 de locuri de muncă, iar costurile anuale nete s-ar reduce cu aproximativ 72 de miliarde de euro.

Statele membre sunt responsabile pentru punerea în aplicare a legislației UE în domeniul mediului. Prin intermediul Curții Europene de Justiție, Comisia Europeană poate să inițieze o acțiune în justiție împotriva unui stat membru care nu aplică legislația în mod corect. Țările care nu respectă dreptul european sunt supuse unor presiuni pentru a găsi soluții de remediere și pot fi obligate să plătească amenzi dacă încalcă în mod repetat normele UE.

Cu toate acestea, acțiunea juridică este întotdeauna o soluție de ultimă instanță. Pentru Comisia Europeană este mai importantă sprijinirea statelor membre în aplicarea eficientă a legislației. Sprijinul financiar și consolidarea capacităților, alături de accesul la o mai bună cunoaștere a stării mediului și obținerea de informații cu privire la modul în care statele membre își îndeplinesc angajamentele luate față de UE se numără printre mijloacele de care dispune Comisia în acest scop. Comisia a recomandat ca fiecare țară să înființeze un organism național independent de evaluare, cum ar fi ombudsmanul, pentru a se ocupa de plângerile legate de mediu primite din partea cetățenilor.

Utilizarea pieței

Atunci când se elaborează politica de mediu a Uniunii Europene, este foarte important să se identifice cele mai rentabile modalități de a proteja și de a îmbunătăți starea mediului și de a reduce presiunea exercitată asupra resurselor limitate. Aceasta presupune utilizarea instrumentelor economice existente pentru a crea stimulente financiare menite să contribuie la protecția mediului. În cazul în care nu există piețe de desfacere, stabilirea de obiective și instituirea unor sisteme de limitare și comercializare pot contribui la stabilirea unui preț pentru produse, care să reflecte costurile de mediu pe care acestea le implică. Impozitele și subvențiile pot fi, de asemenea, utilizate pentru a acționa ca stimulente sau metode menite să determine întreprinderile și consumatorii să facă alegeri în spiritul unei dezvoltări durabile. Astfel de instrumente există deja, cum ar fi taxele pentru tăierea copacilor sau eliminarea deșeurilor. Comisia Europeană dorește eliminarea stimulentei cu caracter potențial negativ care încurajează utilizarea de produse poluante sau energofage.

Taxele și subvențiile pot acționa ca stimulente pentru a convinge întreprinderile și consumatorii să adopte un comportament mai ecologic.

Favorizarea ecoinovării

Prin „ecoinovare” se înțelege orice formă de inovare care urmărește sau are ca rezultat un progres semnificativ și demonstrabil în direcția dezvoltării durabile, prin reducerea impactului asupra mediului, ameliorarea rezistenței la presiunile exercitate asupra mediului sau prin utilizarea mai eficientă și mai responsabilă a resurselor naturale.

Aceste tehnologii și industriile care le produc sunt deja o parte importantă a economiei UE. Cu toate acestea, cu excepția energiei din surse regenerabile, ecoinovarea a pătruns pe piețe relativ lent. Au existat anumite blocaje, cum ar fi aplicarea unor prețuri care nu reflectă costurile de mediu și beneficiile reale sau acordarea unor stimulente și subvenții care sprijină practicile necumpătate și structurile economice rigide.

Programele UE acordă sprijin pentru finanțarea cercetării, a inovării și a companiilor active în domeniul ecoinovării. Pentru a încuraja o mai amplă utilizare a tehnologiilor ecologice, UE promovează achizițiile publice ecologice, evaluarea costului produselor de-a lungul întregului ciclu de viață și etichetarea ecologic.

Finanțarea obiectivelor de mediu

Finanțarea obiectivelor de mediu reprezintă o parte importantă din bugetul UE. Prin conectarea politicii de mediu cu alte domenii de activitate se poate obține anual un efect multiplicator de 10-12 miliarde de euro, de exemplu prin măsuri de agromediu sau sprijin pentru politica de coeziune și pentru cercetare și inovare.

Principalul mijloc prin care UE sprijină politica de mediu este programul LIFE, înființat în 1992. Denumirea provine din acronimul în limba franceză (L'Instrument financier pour l'environnement – Instrumentul financiar pentru mediu). De-a lungul anilor, acesta s-a concentrat asupra conservării naturii și protecției mediului. În prezent, resursele disponibile prin intermediul LIFE sunt utilizate pentru a sprijini politicile care vizează aspecte precum declinul biodiversității, pierderea habitatelor, eficiența resurselor și acțiunile de combatere a schimbărilor climatice.

Punând accent pe inițiative practice, inovare și difuzarea bunelor practici la nivel local, proiectele LIFE au favorizat schimbările de atitudine în rândul responsabililor politici, al părților interesate și al publicului larg.

Ce face UE

Politica de mediu urmărește găsirea unui echilibru între nevoia de a încuraja dezvoltarea și de a utiliza resursele naturale ale planetei și obligația de a oferi o moștenire sănătoasă generațiilor viitoare.

Aceasta înseamnă că politica de mediu urmărește atingerea unei dezvoltări durabile. Sectoare precum industria, agricultura, pescuitul, transportul, energia și planificarea urbană au efecte importante asupra mediului și, totuși, ele depind și de existența unor ecosisteme sănătoase. Durabilitatea înseamnă garantarea furnizării de către aceste sectoare a serviciilor de care avem nevoie, fără a compromite totuși sănătatea mediului natural de care depindem cu toții.

Protecția mediului este esențială pentru prosperitatea noastră viitoare. Dacă dorim să ne menținem un standard de viață ridicat, trebuie să adoptăm măsuri decisive pentru a proteja mediul natural, pentru a-i oferi posibilitatea de a se regenera și de a ne furniza în continuare resursele de care depindem, cum ar fi aerul curat și apa nepoluată.

Reciclarea reduce presiunea asupra materiilor prime.

Utilizarea eficientă a resurselor

Resursele sunt necesare pentru funcționarea economiei și a mediului. Însă, în prezent, nu ne mai este garantat accesul la o ofertă variată de materii prime ieftine, care a reprezentat un factor-cheie în progresul economic major din ultimele două secole.

Creșterea populației și îmbunătățirea nivelului de trai determină creșterea cererii și a prețurilor și pun presiune asupra resurselor naturale pe care ne bazăm, precum metalele, mineralele și produsele alimentare. Până la sfârșitul următorului deceniu, alte două miliarde de cetățeni provenind din țări cu economii emergente ar putea avea venituri de clasă medie și vor dori să ducă un stil de viață comparabil cu al nostru.

Pentru a aborda această problemă, Comisia Europeană a făcut din utilizarea eficientă a resurselor una dintre preocupările sale politice majore. Aceasta înseamnă că va trebui să producem mai mult cu un consum mai redus, să utilizăm resursele în mod durabil și să le gestionăm mai eficient de-a lungul ciclului de viață. În

Rețeaua Natura 2000 acoperă aproape 18 % din teritoriul UE și protejează speciile și habitatele în mediul lor natural.

acest scop, avem nevoie de inovare, de schimbări în modurile de producție și consum și de stabilirea unor stimulente și semnale de preț adecvate.

La sfârșitul anului 2011, guvernele UE au aprobat foaia de parcurs pentru o Europă eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor. Aceasta subliniază necesitatea unei schimbări radicale pe plan economic, politic și personal. Documentul stabilește obiectivele pe care trebuie să le îndeplinim, în diverse domenii de activitate, pentru ca, în termen de 40 de ani, să punem bazele unei economii care să ne asigure un nivel de trai ridicat, cu un impact redus asupra mediului.

Necesitatea de a utiliza în mod eficient resursele limitate este un obiectiv care figurează în toate politicile UE. Pentru a accelera procesul, Comisia a creat un grup la nivel înalt format din factori de decizie, reprezentanți ai industriei și experți naționali, europeni și internaționali, cu o vastă expertiză în domeniul economiei și mediului.

http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/re_platform/index_en.htm

Utilizarea eficientă a resurselor

Utilizarea eficientă a resurselor urmărește să disocieze creșterea economică de utilizarea resurselor. Economia trebuie să creeze mai mult cu mai puțin, să producă mai multă valoare cu mai puține resurse, să utilizeze resursele în mod durabil și să reducă la minimum impactul acestora asupra mediului.

Biodiversitatea

Unul dintre obiectivele principale ale politicii europene de mediu este de a proteja viața care ne înconjoară. Natura se confruntă cu numeroase amenințări, iar biodiversitatea – termen utilizat pentru a sublinia bogăția mediului natural, cu toate speciile și varietatea genetică – este în scădere în întreaga lume. Pentru a combate aceste amenințări, UE și-a asumat angajamentul de a stopa și de a inversa tendința de pierdere a biodiversității și a ecosistemelor până în 2020.

Biodiversitatea este importantă în sine, însă oferă, de asemenea, diverse bunuri de necesitate vitală, cum ar fi produsele alimentare, fibrele, combustibilul și medicamentele și asigură servicii esențiale, cum ar fi reglarea climei, prevenirea inundațiilor, purificarea apei, polenizarea și formarea solului. Toate sunt necesare pentru a garanta prosperitatea economică, securitatea, sănătatea și calitatea vieții.

În 2006, UE adoptat pentru prima dată un plan de acțiune privind biodiversitatea. La începutul anului 2011, la doar câteva luni după încheierea unui acord ambițios la nivel mondial, la Nagoya (Japonia), UE a finalizat o strategie actualizată. Aceasta are ca obiective principale stoparea, până în 2020, a pierderii biodiversității și a deteriorării serviciilor ecosistemice în UE și refacerea acestora, pe cât posibil, precum și creșterea contribuției Europei la combaterea pierderii biodiversității la nivel mondial.

Ecosistemele sănătoase sunt esențiale pentru biodiversitatea Europei.

Zone protejate

Dat fiind faptul că natura nu recunoaște frontierele naționale, UE dispune de o legislație solidă privind protecția naturii. La început, au fost elaborate măsuri de protecție a păsărilor sălbatice și, ulterior, a multor specii de plante și animale amenințate și a habitatelor acestora. Mai târziu, UE a creat Natura 2000, o rețea paneuropeană de zone menite să protejeze speciile și habitatele în mediul lor natural. Rețeaua cuprinde peste 26 000 de situri, fiind cea mai vastă din lume. În prezent, este aproape completă, acoperind aproape 18 % din teritoriul UE – o suprafață echivalentă cu teritoriile Germaniei, Poloniei și al Republicii Cehia.

Rețeaua Natura 2000 recunoaște că oamenii sunt o parte integrantă a naturii și că au tot interesul să coopereze cu ea. Scopul său nu este să excludă activitățile economice, ci mai degrabă să stabilească anumite limite pentru a proteja speciile și habitatele valoroase. Finanțarea rețelei Natura 2000 este integrată în principalele sectoare de activitate ale UE. Cel mai important dintre acestea este agricultura, în special componenta referitoare la dezvoltarea rurală care dispune de măsuri în domeniul forestier și al agromediului. Politica de coeziune a UE (care încurajează creșterea economică în țările și regiunile UE) joacă un rol esențial în finanțarea investițiilor, în special în noile state membre.

Programul Natura 2000 promovează ecosisteme sănătoase care asigură furnizarea de servicii esențiale, cum ar fi apa dulce, stocarea carbonului și protecția împotriva inundațiilor și a eroziunii costiere. Împreună, aceste servicii sunt estimate la 200-300 de miliarde de euro pe an, sumă semnificativ mai mare decât costul generat de gestionarea rețelei Natura 2000, estimat la circa 6 miliarde de euro pe an.

Activități de sensibilizare

Comisia Europeană promovează cunoașterea mediului în diverse moduri, printre care „Săptămâna verde”, un eveniment organizat în fiecare an la Bruxelles, la care participă mii de cetățeni care discută pe marginea unor probleme esențiale de mediu, cum ar fi biodiversitatea sau apa.

O altă modalitate de sensibilizare a cetățenilor o reprezintă concursurile. Premiul european „Capitala verde” promovează acțiunile de protecție a mediului și inițiativele originale adoptate de orașele din întreaga Europă.

De asemenea, UE acordă premii pentru contribuțiile aduse în favoarea mediului de către întreprinderi, autorități publice și proiecte individuale.

Capitalele verzi ale Europei

Pentru a obține titlul de Capitală verde, un oraș trebuie să fie în măsură să demonstreze că a avut, de-a lungul timpului, numeroase inițiative coerente privind atingerea unor standarde ridicate de mediu, s-a angajat să îndeplinească obiective de dezvoltare durabilă și a servit drept model pentru alte municipalități.

Câștigătorii edițiilor anterioare sunt:

2010: Stockholm

2011: Hamburg

2012: Vitoria-Gasteiz

2013: Nantes

2014: Copenhaga

<http://www.europeangreencapital.eu>

Economia UE utilizează în fiecare an 16 tone de materiale pe cap de locuitor, din care 6 tone devin deșeuri.

Eticheta ecologică a UE

Eticheta ecologică a UE identifică produse și servicii cu un impact redus asupra mediului pe durata întregului lor ciclu de viață, de la extracția de materii prime până la etapele de fabricare, utilizare și eliminare. Deși nu este obligatorie, această etichetă este recunoscută în toată Europa și promovează excelența în domeniul mediului, pe baza criteriilor elaborate de oameni de știință, ONG-uri și alte părți interesate. În prezent, ea este utilizată de aproximativ 1 300 de întreprinderi, care laolaltă produc peste 18 000 de produse. Consumatorii pot utiliza cu încredere produsele pe care este inscripționat acest logo, întrucât ele sunt verificate de experți independenți.

Alte realizări majore ale UE

În plus față de cele două domenii politice intersectoriale care vizează eficiența resurselor și protecția biodiversității, UE este foarte activă în ceea ce privește abordarea unor aspecte specifice legate de mediu.

SUBSTANȚELE CHIMICE: Substanțele chimice sunt o componentă esențială a vieții noastre de zi cu zi. Cu toate acestea, unele pot afecta în mod grav sănătatea umană și altele pot fi periculoase dacă nu sunt utilizate în mod corespunzător. Pentru a garanta siguranța produselor chimice, pentru a proteja mediul și pentru a favoriza

competitivitatea în acest sector major, UE dispune de cea mai avansată legislație din lume privind substanțele chimice, denumită REACH (înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice).

Toate substanțele chimice, produse sau importate în UE, trebuie să fie înregistrate pe lângă Agenția Europeană pentru Produse Chimice, cu sediul la Helsinki. Până în anul 2018, toate substanțele chimice utilizate în UE vor trebui să respecte această cerință. În caz contrar, ele nu pot fi comercializate în UE. În cazul produselor deosebit de periculoase se aplică norme foarte stricte.

Întreprinderile răspund de evaluarea și gestionarea eventualelor riscuri pe care le prezintă substanțele chimice pe care le utilizează sau comercializează pe teritoriul UE și de informarea clienților cu privire la utilizarea acestora în condiții de siguranță.

DEȘEURILE: Economia UE utilizează în fiecare an 16 tone de materiale pe cap de locuitor, din care 6 tone devin deșeuri, jumătate dintre acestea mergând la groapa de gunoi. În cazul în care aceste deșeuri nu pot fi evitate, Comisia Europeană îi îndeamnă pe cei implicați să le reutilizeze, să le recicleze și să le recupereze pe cele care pot fi o resursă valoroasă. Impozitarea activităților de depozitare și introducerea unor sisteme de plată în funcție de deșeurile generate („pay as you throw”) pot contribui la realizarea acestui obiectiv. Unele state membre au atins deja rate de reciclare de peste 80 % și practic nu mai utilizează rampele de eliminare a deșeurilor. Altele au încă un drum lung de parcurs în acest sens.

Există deja norme referitoare la anumite aspecte specifice, cum ar fi deșeurile de echipamente electrice și electronice, ambalajele, bateriile și acumulatorii sau vehiculele scoase din uz, ceea ce contribuie la utilizarea eficientă a resurselor.

AERUL: În ultimii 20 de ani, UE a redus în mod considerabil nivelurile de emisii ale mai multor poluanți. Emisiile de plumb, de exemplu, au scăzut cu aproximativ 90 %. În ciuda progreselor înregistrate, poluarea aerului continuă să fie una dintre preocupările majore ale populației europene, dat fiind faptul că în fiecare an aceasta se află la originea a numeroase decese premature. Uniunea Europeană trebuie să depună eforturi suplimentare pentru a asigura un nivel de calitate a aerului care să nu aibă un impact negativ semnificativ și care să nu prezinte riscuri pentru sănătatea umană și pentru mediu.

Comisia Europeană efectuează o revizuire a politicilor UE privind calitatea aerului, luând în considerare ultimele date științifice și prevăzând o serie de măsuri rentabile din punct de vedere al costurilor. Noile propuneri vor fi prezentate până la sfârșitul anului 2013.

APA: În ultimele decenii, UE a pus în aplicare o politică vastă pentru a asigura calitatea apei în Europa. Inițial, aceasta a abordat preocupările privind sănătatea. A fost urmată de măsuri menite să abordeze impactul asupra mediului al principalelor sectoare consumatoare de apă, cum ar fi agricultura, industria și gospodăriile.

Principalul act normativ al UE privind apa (directiva-cadru privind apa) fixează anul 2015 ca termen-limită pentru obținerea unei calități bune pentru toate apele din Uniune. Statele membre trebuie să verifice calitatea apelor și să elaboreze planuri de acțiune în care să explice modul în care le vor ameliora calitatea.

Un alt act legislativ european este directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”, în care se adoptă o abordare coordonată privind gestionarea activităților umane care au impact asupra mediului marin. Aceasta prevede introducerea, începând din 2015, a unor măsuri naționale menite să garanteze că deșeurile marine nu provoacă daune mediului costier și marin. Obiectivul este de a asigura, până în 2020, atingerea sau menținerea unei stări ecologice bune în mediul marin.

Planul Comisiei Europene de a proteja resursele de apă ale Europei până în 2020 și după această dată ar putea ajuta UE să își atingă obiectivele. Acesta va funcționa ca un set de instrumente menit să îmbunătățească punerea în aplicare a planurilor de gospodărire a apelor, integrându-le în alte domenii de politică.

Datorită legislației UE în domeniul mediului, calitatea generală a apelor pentru scăldat s-a îmbunătățit semnificativ în ultimele două decenii.

Apa pentru scăldat

Raportul anual privind calitatea apei pentru scăldat din Europa prezintă starea ecologică în care se află peste 22 000 de zone (mări, râuri și lacuri) din statele membre UE și din mai multe țări limitrofe.

În acest raport se confirmă faptul că, în general, calitatea apelor pentru scăldat din UE s-a îmbunătățit considerabil începând cu 1990. În acel an, 9,2 % din apele de scăldat din zonele costiere și 11,9 % din cele din zonele interioare nu erau conforme cu legislația UE în vigoare. Până în 2011, aceste cifre au scăzut la 1,5 % și, respectiv, 2,4 %.

În prezent, cetățenilor le este la îndemână să verifice calitatea apei din zonele în care doresc să înoate. Secțiunea privind apa pentru scăldat din cadrul sistemului european de informații privind apa (WISE) poate fi consultată pe site-ul Agenției Europene de Mediu. Aplicația Eye On Earth – WaterWatch vă permite să faceți zoom pe o zonă de litoral, un curs de apă sau un lac, în format de hartă sau în vedere panoramică.

<http://www.eea.europa.eu/themes/water/status-and-monitoring/state-of-bathing-water>

ZGOMOTUL: Poluarea sonoră este la originea mai multor probleme de sănătate. De asemenea, ea are efecte nocive și asupra faunei și florei sălbatice. UE reglementează zgomotul provenit din mai multe surse, inclusiv de la autovehiculele cu motor, trenuri și echipamentele utilizate în exterior. În conformitate cu directiva UE privind zgomotul ambiental, adoptată în 2002, statele membre trebuie să realizeze hărți acustice pentru orașele mari și pentru principalele drumuri, căi ferate și aeroporturi. De asemenea, trebuie să propună măsuri pentru combaterea poluării sonore.

PĂDURILE: În întreaga lume, pădurile sunt defrișate într-un ritm alarmant. UE a propus ca despădurirea să fie redusă la jumătate până în 2020 și complet stopată până în 2030. Uniunea Europeană colaborează cu mai multe țări exportatoare de lemn pentru a îmbunătăți guvernanta în domeniul forestier. În prezent, legislația UE prevede măsuri menite să reducă la minimum riscul de a se comercializa pe teritoriul său lemn provenind din exploatare forestiere ilegale.

SOLUL: Nu există o legislație europeană specifică privind solul. Dar multe dintre problemele care afectează solurile sunt abordate prin măsuri specifice cu privire la apă, deșeuri, substanțe chimice, poluarea industrială, protecția naturii și pesticidele. UE are o strategie care abordează în mod specific toate amenințările la adresa solului, în special cele legate de practicile agricole și procesele industriale. În 2012, Comisia Europeană a prezentat o serie de orientări prin care atrage atenția asupra pericolului pe care îl prezintă acoperirea solului cu materiale impermeabile, cum ar fi betonul. Sunt prevăzute alternative durabile.

Colaborarea cu viitoarele state membre ale UE

Fiecare țară care dorește să adere la UE trebuie să-și armonizeze normele de mediu cu cele europene. În acest mod, procesul de extindere a UE contribuie la ridicarea standardelor de mediu pe întregul continent.

Negocierile de aderare sunt riguroase și detaliate. Alinierea legislației naționale existente la normele europene este un proces complex, deoarece cerințele de mediu sunt gestionate de mai multe agenții, departamente și părți interesate. Comisia Europeană sprijină țările candidate în ceea ce privește expertiza tehnică și le oferă ajutor financiar.

Colaborarea cu țările vecine UE

Poluarea generată de țările limitrofe are un impact direct asupra UE și invers. În plus, unele resurse naturale, cum ar fi apa, aerul, solurile și biodiversitatea sunt conectate în ecosisteme complexe în întreaga regiune. Dată fiind această interdependență, este nevoie de un sistem regional de protecție a mediului și de valorificare a resurselor.

Din acest motiv, UE acordă prioritate cooperării cu țările situate de-a lungul granițelor sale: la sud, Africa de Nord și Orientul Mijlociu, iar la est, țările din Europa de Est și din Caucazul de Sud.

Cooperarea internațională

Uniunea Europeană joacă un rol desosebit de important în negocierile internaționale privind mediul, în ceea ce privește protejarea biodiversității, promovarea unei dezvoltări durabile sau combaterea schimbărilor climatice.

În special, UE susține importanța unei gestionări durabile a resurselor și a capitalului natural, în special în țările în curs de dezvoltare, deoarece acest aspect joacă un rol crucial în combaterea sărăciei. Aceste țări sunt primele afectate de degradarea mediului deoarece inundațiile, seceta și alte catastrofe naturale pot submina eforturile de dezvoltare economică și socială.

UE a jucat un rol-cheie la summitul de la Nagoya din 2010 privind biodiversitatea. În urma acestui eveniment a rezultat un acord global ambițios cu privire la o strategie pentru combaterea pierderii biodiversității și un pachet de măsuri menite să garanteze că ecosistemele planetei vor asigura bunăstarea oamenilor în viitor. În 2012, în Brazilia, Conferința Rio+20 privind dezvoltarea durabilă a subliniat necesitatea unei acțiuni mai concertate pentru abordarea problemelor globale de mediu. UE va pleda pentru transpunerea angajamentelor luate la Rio în acțiuni concrete, atât în statele membre, cât și la nivel mondial.

Calea de urmat

Mediul nu mai poate fi abordat separat de economie. Utilizarea tot mai intensă a resurselor globale limitate duce la creșterea prețurilor. Economia europeană trebuie să se transforme pentru a produce mai mult cu mai puține resurse. De asemenea, este necesar să ne modificăm obiceiurile de consum. Elaborarea de politici menite să încurajeze cercetarea, să aducă pe piață ecoinovarea și să sporească sensibilizarea consumatorilor contribuie laolaltă la această transformare.

UE dispune deja de surse de informații și de tehnologii fără precedent, de o cultură a precauției și prevenirii și de măsuri care prevăd repararea daunelor la sursă și amendarea poluatorilor. O mai bună punere în aplicare a legislației și a politicilor de mediu la nivel național și local va contribui la asigurarea unui cadru de reglementare stabil pentru întreprinderi.

Noul „program de acțiune pentru mediu” propus de Comisie stabilește o strategie de mediu pe termen lung, suficient de flexibilă pentru a face față provocărilor viitoare. Aceasta oferă o abordare globală în privința mediului, stabilind bazele necesare pentru o economie

mai ecologică și mai competitivă care să protejeze resursele naturale și sănătatea, pentru generațiile prezente și viitoare. Programul insistă asupra unui număr limitat de priorități vizând protejarea capitalului natural și a ecosistemelor Europei și îmbunătățirea utilizării eficiente a resurselor în economie. O mai bună punere în aplicare la nivel local și național a legislației și a politicilor de mediu este, de asemenea, o prioritate. Scopul acestora este de a garanta că cetățenii UE vor putea trăi într-un mediu sigur și sănătos, gestionat în așa fel încât să i se respecte limitele și să se asigure reziliența ecologică.

Este știut faptul că Europa și mediul său se confruntă, de asemenea, cu provocări globale majore: creșterea populației mondiale, dezvoltarea claselor mijlocii cu niveluri ridicate de consum, creșterea economică rapidă în economiile emergente, cererea tot mai mare de energie și intensificarea concurenței mondiale pentru resurse. UE nu este în măsură să influențeze direct evoluția acestor aspecte, dar poate ajuta alte țări să treacă la o dezvoltare mai durabilă prin promovarea unor măsuri mai eficiente în ceea ce privește guvernanta în materie de mediu.

Cererea de produse alimentare, de hrană pentru animale și de fibre ar putea crește cu 70 % până în 2050. Dacă menținem ritmul actual de utilizare a resurselor, vom avea nevoie de mai mult de două planete pentru a ne putea satisface cererea de consum.

Informații suplimentare

- ▶ **Despre politica de mediu a UE:** http://ec.europa.eu/environment/index_ro.htm
- ▶ **Informații privind Agenția Europeană de Mediu:** <http://www.eea.europa.eu>
- ▶ **Informații specifice privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH):** <http://echa.europa.eu>
- ▶ **Aveți întrebări despre Uniunea Europeană? Europe Direct vă stă la dispoziție:** 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

